

„OVIDIUS” UNIVERSITY OF CONSTANȚA

DOCTORAL SCHOOL OF THEOLOGY

Field Theology PhD

SUMMARY OF THE PhD THESIS

**ANTHROPOLOGY - THE CENTRAL THEME OF THE SAINT
PAUL EPISTLES**

Scientific coordinator:

Prof. univ. Dr. Archbishop Teodosie Petrescu

Candidate: Negrea Marius Cornel

Constanța

2014

PLAN SUMMARY

• PLAN SUMMARY	2
• PhD THESIS PLAN.....	3
• NOVELTY OF THE THESIS IN ROMANIAN ORTHODOX FIELD.....	6
• PhD THESIS CHAPTERS PRESENTATION.....	7
• KEYWORDS.....	9
• BIBLIOGRAPHY.....	10

SUMMARY

INTRODUCTION	6
1. SAINT APOSTLE PAUL AND ASPECTS WHICH CONTRIBUTE TO HIS ANTROPOLOGICAL PERSEPTION	13
1.1. The religious context	14
1.2. Philosophies	22
1.3. Social context	24
1.4. Cultural context	26
1.5. Aspects that contributed to the spread of Christianity in the time of Saint Paul	28
1.6. Life of the Apostle Paul	29
2. THE HUMAN BEING CREATION AND ALIENATION BY SIN	60
2.1. Man was created by God	60
2.2. The Image of God as man's relationship with God	67
2.3. Man's likeness to God	74
2.4. Man was created as a being distinct from angels and animals	78
2.5. The fall of the man in sin and the consequences	82
2.6. The consequences of the sin	87
3. HUMAN BEING CONSTITUTION	97
3.1. Heart (η καρδια)	97
3.2. Mind or contemplation (ο νους)	110
3.3. Mind – the way which indicates the God will and the communication way between the people	116
3.4. Conscience (η συνειδησις)	122
3.5. Doule (η ψυχη)	133
3.6. Human Spirit (το πνευμα)	140
3.7. Body (ο σωμα)	147
3.8. Spiritual body	156
3.9. Resurrection of body at Universal Judgment	159
3.10. Flesh (η σαρξ)	163

4. HUMAN RESTORATION THROUGH JESUS CHRIST ACCORDING TO ANTHROPOLOGICAL CONCEPTION OF SAINT PAUL	171
4.1. Son of God is the prototype image of God in man	172
4.2. Deity and humanity of Jesus Christ Person – the reason of man restoration	178
4.3. Restoration of human nature through the Incarnation of the Son of God	183
4.4. The destruction of sin through the sacrifice and death of Jesus Christ	190
4.5. Killing death by the Resurrection of Christ	198
5. HUMAN RENEWAL THROUGH GRACE	205
5.1. Through Baptism the man became member of the Church	206
5.2. Chrismation	213
5.3. Institution of the Eucharist	216
5.4. Holy Eucharist - the body and blood of the Lord	220
5.5. Holy Eucharist and the Kingdom of God	223
5.6. Confession	230
6. PRACTICAL ASPECTS OF LIFE IN THE THOUGHT OF ST. PAUL	234
6.1. Disease and suffering	234
6.2. The marriage and family	239
6.3. Death	245
6.4. Divorce and celibacy	254
6.5. Widowhood	259
6.6. Leaders	261
6.7. Work	264
6.8. The behavior in the church and the prayer	266
6.9. Good acts	271
7. VIRTUES IN SAINT PAUL LETTERS	274
7.1. The source of virtues	279
7.2. Theological virtues	284
a) Virtue of faith to Saint Paul	285

b) Virtue of hope to Saint Paul	292
c) Virtue of love to Saint Paul	297
 8. SAINT PAUL MESSAGE IS VALID FOR OUR TIME	306
8.1. Care for body and soul. Spiritual and bodily health	307
8.2. Family and challenges	312
8.3. Responsibility to society	318
8.4. Virtues in the christian life	322
Conclusions	329
BIBLIOGRAFY	338
Currliculum vitae	354
Honesty statement	355

NOVELTY OF THE THESIS IN ROMANIAN ORTHODOX FIELD

In Ph D thesis "Anthropology - the central theme of the Saint Paul Epistles " I tried a presentation of human being which today is the most discussed subject of theologians, philosophers and scientists. After successively the main discipline was metaphysics, epistemology, sociology, psychology, philosophy, today anthropology shows high interest. The man has been pointed to the contemporary consciousness as the most complex and deepest element of reality accessible to us. We live in time when it manifests scientifically intense concern for human being, physical constitution and spiritual structure, taking in consideration all the aspects. Studying his anthropological conception Saint Paul can help us to see the man at the real value.

The novelty of the thesis in Romanian theological space consists in two aspects: first, that gathers and presents it in a logical manner anthropological elements used by the Apostle Paul; second, in deepening these elements to perceive smoothness meaning and the actual message that Saint Paul wants to send it to us, based on the study of deepening Pauline epistles texts, the other books of Scripture texts, consulting dictionaries, encyclopedias and specialized studies, especially on the writings of the Fathers . This approach was necessary because the writings of Saint Paul put a handy amount of anthropological data with which you can compose Pauline anthropology system, but do not offer the system itself, as Saint Paul did not intend to write theological treatises, but through his letters occasionally wanted to create a stream of new life. Saint Paul tells us that this life is the life in Christ (ἐν Χριστῷ)

"Your life is hid with Christ in God" (Colossians 3, 3) .

Saint Paul tasted the benefits of this life before speaking about this with overwhelming conviction that breathes from his every word.

The originality of the thesis consists in multidisciplinary approach which results from Pauline anthropology, both biblically and patristic books, ethics, philosophical and and how can be applied in our days.

Referring to the practical utility of the thesis, it must be said that Pauline anthropology provides the norms of life to today's Christians in more precise details. For this I tried to express all the aspects in the most simple and logical form, in many cases interfering with scriptural texts and explanations that are well known by a theologian. New world is not a dream, draft on the horizon of utopian future, new world mean to leave in reality, a personal reality, concrete. "Resurrection", "recreation" or "born again" are synonymous terms for the same reality: Pauline resurrection of our being through participation in the life of Christ .

PhD THESIS CHAPTERS PRESENTATION

Thesis "Anthropology - central theme of the Epistles of Saint Paul" is divided into seven chapters, each chapter being divided fairly thoroughly in several smaller subchapters. It is used quite diverse bibliography containing 237 titles including editions of Holy Scripture in Romanian, Greek, Latin, English and French, religious books, writings of the Fathers and Ecclesiastical Writers, studies and articles. The thesis comprises of 643 footnotes.

The first chapter describes the history of the missionary activity of the Apostle Paul, and includes the following subchapters: the historic context, religious context related to Rome and Greece religion and as well Judaism. Then I presented the philosophies, the social, the cultural context of life followed by the presentation of the Apostle Paul on his missionary trips and the Pauline Letters. Studying these aspects we can see the fundament of Saint Paul anthropology.

The second chapter presents the creation of man and alienation from God by sin and has the following subchapters: The image of God as man's relationship with God, Man's likeness to God, Man was created as being different from the angels and animals, Man's fall into sin the consequences of sin. We can see the following aspects of the sin: origin, universality and consequences of original sin: weakening image God, which means the darkening of the mind, weakening the will and hardness of feeling, man being slave in sin and passions and ending in death.

The third chapter is dedicated to the human being constitution and is split into two parts: the spiritual side man and the physical side man. The spiritual side of the man has the following components: Heart (η καρδια); Mind (ο νους); Conscience (η συνειδησις); Soul (ή ψυχή); Spirit (τὸ πνεῦμα). The physical side of the man has the following components: Body (ο σῶμα) and Flesh (ή σάρξ).

The fourth chapter presents human restoration through Jesus Christ, according to Pauline anthropological concept which states that the Son of God is the prototype image of God in man, then the Deity and humanity of the Person of Jesus Christ – the base of man restoration, Restoration of human nature through the Incarnation of the Son of God, Destruction of sin through the sacrifice and death of Jesus Christ and Killing death by the Resurrection of Christ.

Chapter five "Human being renewal by grace" indicates the fact that the fallen man can acquire the state of grace which he had in creation through the sacraments:

- Baptism: Baptism is absolutely necessary for salvation, The Baptism Grace cleans the original sin and all personal sins of the man, Through Baptism the man became member of the Church's;
- Chrismation;
- The Eucharist: The Eucharist - the mystery of our union with Christ and ourselves together; Institution of the Eucharist, Holy Eucharist - the body and blood of the Lord, The Holy Eucharist - sacrifice the New Testament, Holy Eucharist proclaims the death of Christ, The Holy Eucharist and the kingdom of God, The Eucharist - the gift from Jesus Christ that transforms the lives of believers;
- Confession.

The sixth chapter presents practical aspects governing human life, starting with physical life and we see the attitudes related to disease, suffering and death; than social life that presents the teachings of the Apostle Paul regarding marriage and family, celibacy, widowhood, leaders and work, concluding with the ecclesiastic life and the responsibility to perform the good deeds.

The seventh chapter is devoted to theological virtues from the sources of those virtues, presenting then every virtue in part: faith, hope and love that hold a special place in Saint Paul's Epistles.

The eighth chapter presents practical aspects presented by Saint Paul which are valid for our times.

Conclusions present practical aspects of the human being and looks to the importance of the man to the relationship with himself and others.

KEYWORDS

Heart (ἡ καρδία) is one of the elements of the spiritual side of the man, the location where man and God meet, the location of the will, feelings, emotions and contemplation.

Mind or contemplation (ο νοῦς) is the way used to perceive and know the will of God, the way which help you to follow the God's will and make possible the communication with other human beings.

Conscience (ἡ συνειδησις) is the element of the spiritual side of the man which shows the God's will, judging everything what we are doing and thinking helping us to know ourselves better and conduct us to the communion with God.

Soul (ἡ ψυχή) is the element of the spiritual side received by creation as a gift from God. The soul goes to God judgment and is responsible for all the acts from his life. The soul is the reality which makes a human being to live.

Spirit (τὸ πνεῦμα) is the element of the spiritual side of the man, opposite to the body. Through spirit the man realizes who really is being in the same time the result of the Holy Spirit action in man.

Body (ο σῶμα) is one component of the physical side of the man, the place and house for soul, the earth existence base. Through body the man acts in this life and manifest his moral conduct. The body exists beyond death because it has the possibility to become spiritual body and will resurrect at the Universal Judgment.

Flash (ἡ σὰρξ) is the element of the physical side of the man and represents the material which covers the bones. Flash express also the blood kinship and indicated the earthly man in compared with spiritual man.

Baptism, Chrismation, Eucharist, Confession. Restoration of Christian man generates a new communion of man with God, because it introduced a new way of living in the human world in which Christ and Christian living in symbiosis. Man participates in this new Christian life through faith and Baptism, which he incorporated into Christ and the Church, and increases the Holy Spirit through Chrismation. This specific incorporation finds its consummation in the Eucharist.

In Christ (ἐν Χριστῷ). The phrase "in Christ" at Saint Paul expresses the idea of man's life communion relationship with Jesus Christ, which moves the life of the believer around Christ and everything what is coming in the life of the man must come Him. To be "in Christ" means to be in the most intimate communion with Christ, and manifests through Christian virtues: faith, hope and love.

BIBLIOGRAPHY

I. BIBLE

1. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008.
2. *Biblia Sacra Vulgata*, ediția a patra, 1994.
3. *La Bible*, version Louis Segond, 1910.
4. *Holy Bible*, version King James.
5. *Biblia cu Explicații*, ediția a III-a, T.G.S. Internațional SUA, 1994.
6. *Biblia cu Explicații*, ediția a IV-a, Organizația Christian Aid Ministries, Ohio, SUA, 1996.
7. *Biblia de studiu pentru o viață deplină*, (Noul Testament), Editura Vida, București, 1994.
8. *Noul Testament cu Psalmii*, tipărit sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983.
9. *Noul Testament*, tipărit sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, versiune revizuită, redactată și comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.
10. *Noul Testament*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Eladei, Atena, 1973.
11. *Septuaginta 1, Geneza, Exodul, Leviticul, Numerii, Deuteronomul*, volum coordonat de: Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, Dan Slușanschi, în colaborare cu pr. Ioan-Florin Florescu; traduceri de: Cristian Bădiliță, Ion Pătrulescu, Eugen Munteanu, Mihai Moraru, Ioana Costa, Colegiul Noua Europă, Editura Polirom, Iași, 2004.

II. WORSHIP BOOKS

1. *Ceaslovul*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București.

2. *Octoiul cel Mare*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București.
3. *Triodul*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.

III. PATRISTIC AND POST PATRISTIC WRITINGS

1. ****Epistola către Diognet*, în PSB vol. 1, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
2. AMBROZIE, Sfântul, *Scrieri*, partea a II-a, traducere de David Popescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
3. ANTONIE CEL MARE, Sfântul, *Învățăături despre viața morală a oamenilor și despre buna purtare, în 170 de capete*, în Filocalia, vol. 1, Institutul de Arte Grafice Dacia Traiana S.A. , Sibiu, 1947.
4. ATANASIE CEL MARE, Sfântul, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, cap. XX Scrieri, Partea I, în PSB vol. 15, trad. int. si note de Pr. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1987.
5. IDEM, *Scrieri II*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.
6. CALIST CATAFYGIOTUL, *Despre unirea dumnezeiască și viața contemplativă*, trad. introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1979.
7. CALIST PATRIARHUL, *Capete despre rugăciune*, în Filocalia vol. 8, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1979.
8. CLEMENT ALEXANDRINUL, *Cuvânt de îndemn către eleni*, trad. de Pr. D. Fecioru, în PSB vol. 4, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1982.
9. CHIRIL AL ALEXANDRIEI, Sfântul, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.
10. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, Sfântul, *Cateheze*, trad. de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
11. DIADOH AL FOTICEII, Sfântul, *Cuvânt ascetic despre viața morală, despre cunoștință și despre dreapta soco-teală duhovnicească*, Editura Humanitas, 1999.

12. DIONISIE AREOPAGITUL, Sfântul, *Opere Complete*, trad. stud. introd. și note D. Stăniloae Editura Dacia, Cluj Napoca, 1993.
13. DOROTEI, Ava, *Despre conștiință*, în Filocalia vol. 9, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, București, 2002.
14. IDEM, *Diferite învățături de suflet folositoare*, în Filocalia vol. 9, trad.,int. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1980.
15. FILOTEI SINAITUL, *Capete despre trezvie*, în Filocalia, vol. 4, Tipografia Arhiedecezană, Sibiu, 1948.
16. GRIGORIE DE NYSSA, Sfântul, *Scrieri*, partea întâia, trad. Preot Prof. D. Stăniloae, în PSB vol. 29, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
17. IDEM, *Despre facerea omului*, trad. Pr. T. Bodogae, în vol. Scrieri, partea a II-a, în PSB vol. 29, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
18. IDEM, *Despre suflet și înviere*, trad. din lb. gr., note și comentarii Pr. Grigore Teodorescu, Editura Herald, 2003.
19. IDEM, *Marele Cuvânt Catehetic*, în PSB vol. 30, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1998.
20. IDEM, *Despre facerea omului*, în PSB vol. 30, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
21. GRIGORIE PALAMA, Sfântul, *Capete despre cunoștința naturală*, 32-33, în Filocalia, vol. 7, trad. int. și note de Pr. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1977.
22. GRIGORIE SINAITUL, Sfântul, *Capete foarte folositoare în acrostih*, în Filocalia, vol. 7, trad. int. și note de Pr. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1977.
23. IOAN CASIAN, Sfântul, *Convorbirea cu Părintele Daniel*, , în Scrieri alese, PSB vol. 57, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 1990.
24. IOAN DAMASCHIN, Sfântul, *Dogmatica*, trad. de Pr. Dumitru Fecioru, Editura Apologeticum, 2004.
25. IOAN GURĂ DE AUR, Sfântul, *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, trad. de Diac. Gheorghe Babuț, Editura Pelerinul Român, Oradea, 2005.

26. IDEM, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei*, trad. de. Theodosie Athanasie, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1923.
27. IDEM, *Comentarii la epistolele II Corinteni și Efeseni*, trad. Arh. Theodosie A. Ploesteanu, București, 1910.
28. IDEM, *Despre feciorie. Apologia vieții monahale. Despre creșterea copiilor*, trad. de Pr. Dr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.
29. IDEM, *Omilii la Facere*, trad. Pr. D. Fecioru în PSB vol. 21, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.
30. IDEM, *Omilii la Matei*, în PSB vol. 23, trad. int. și note de Pr. Dr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
31. IDEM, *Omilii la Postul Mare*, Editura Anastasia, 1997.
32. IDEM, *Omilii către Romani*, Editura Christiana, București, 2005.
33. IDEM, *Omilii la parabola despre saracul Lazar și bogatul nemilostiv*, Traducere din limba greacă veche și note de Adrian Tanasescu-Vlas, Editura Sophia, București, 2002.
34. IDEM, *Omilii la I Timotei*, trad. de Th. A. Ploesteanu, București, 1911.
35. IDEM, *Tâlcuiri la Epistola Întâi către Timotei*, Editura Nemira, București, 2005.
36. IOAN SCĂRARUL, Sfântul, *Scara*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Staniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.
37. IDEM, *Filocalia Sfintelor nevoințe ale desăvârșirii*, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, vol. 9, Editura Humanitas, București, 2002.
38. IRINEU DIN LYON, Sfântul, *Contre les Heresies*, Edition Critique par Adeline Rousseau et Luis Doutreleau, Sources Chretiennes, 294, Editure du Cherf, Paris, 1982 și Sources chrétiennes, 100, Les Editions du Cherf, Paris, 1965.
39. ISAAC SIRUL, Sfântul, *Cuvinte despre nevoință*, în Filocalia, vol. 10, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981.
40. ISAIA PUSTNICUL, Cuviosul, *Douăzeci și nouă de cuvinte*, în Filocalia vol. 12, trad. rom. Pr. Prof. Dr. Dumitru Staniloae, Editura Harisma, București, 1991.
41. MARCU ASCETUL, Sfântul, *Despre legea duhovnicească, în 200 de capete*, în Filocalia, vol. 1, Institutul de Arte Grafice Dacia Traiana S.A. , Sibiu, 1947.
42. IDEM, *Despre Sfântul Botez*, în Filocalia, vol. 1, Institutul de Arte Grafice Dacia Traiana S.A. , Sibiu, 1947.

43. IDEM, *Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc din fapte, în 226 de capete*, , în Filocalia, vol. 1, Editura Humanitas, București, 1999.
44. MACARIE EGIPTEANUL, Sfântul, *Scrieri: Omilii duhovnicești*, trad. de Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu, în PSB vol. 34, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.
45. MAXIM MARTURISITORUL, Sfântul, *Ambigua*, trad. rom. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în PSB vol. 80, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983.
46. IDEM, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap.41, în Filocalia , vol. 2, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Harisma, București, 1993.
47. IDEM, *Cuvânt ascetic*, în Filocalia, vol 2, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Harisma, București, 1993.
48. IDEM, *Despre lucrarea lui Dumnezeu*, trad. De Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în Filocalia, vol. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
49. IDEM, *Răspunsuri către Talasie*, trad. De Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în Filocalia, vol. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
50. IDEM, *Scrieri și epistole hristologice și duhovnicești*, în PSB vol. 81, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1990.
51. NICHIFOR DIN SINGURĂTATE, *Cuvânt plin de mult folos despre rugăciune, trezvie și paza inimii*, în Filocalia vol. 7, trad. int. si note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, 1999.
52. NICHITA STITHATUL, Cuviosul, *Cele 300 de capete despre făptuire, despre fire și despre cunoștință*, în Filocalia, vol. 6, București, Humanitas, 1997.
53. NICOLAE CABASILA, Sfântul, *Despre viața în Hristos*, trad. T. Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, București, 1997.
54. SIMEON METAFRASTUL, Sfântul, *Parafraza în 150 de capete a Sfântului Simeon Metafrastul la cele 50 de cuvinte ale Sfântului Macarie Egipteanul* , în Filocalia, vol. 5, Editura Humanitas, București, 2001.
55. SIMEON NOUL TEOLOG, Sfântul, *Metoda Sfintei rugăciuni, Cateheze. Scrieri II*, trad. Ioan I. Ica Jr. Editura Deisis, Sibiu, 2000.

56. IDEM, *Discursuri Teologice și Etice*, trad. de Diac. Ioan Ică jr., Editura Deisis, 1998.
57. IDEM, *Cele 25 de capete teologice și practice*, în *Filocalia*, vol. 6, traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.
58. TEODOR AL EDESEI, Sfântul, *Una sută capete foarte folositoare*, în *Filocalia*, vol. 4, Tipografia Arhiedecezană, Sibiu, 1948.
59. TEOFIL AL ANTIOHIEI, *Trei cărți către Autolic*, trad. D. Fecioru, în *Apologeti de limbă greacă*, PSB vol. 2, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.
60. TERTULIAN, *Despre suflet*, în PSB vol. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981.
61. VARSANUFIE ȘI IOAN, Sfinții, *Scrisori duhovnicești*, în *Filocalia* vol. 9, traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990.
62. VASILE CEL MARE, Sfântul, *Dumnezeu nu este autorul răului*, în PSB vol. 17, trad. int. și note de Pr. Dr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
63. IDEM, *Omilii la Hexaimeron*, trad. de Pr. D. Fecioru, în PSB vol. 17, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
64. IDEM, *Comentariu la Psalmi*, trad. Pr. Dr. O. Caciula, București, 1943.
65. VELICKOVSKI, Sfântul Paisie, *Crinii țarinii*, în col. *Comorile pustiei*, vol. 12, Editura Anastasia, 1996.

IV. DICTIONAIRES

1. *** *Dicționar Biblic*, Editura „Cartea Creștină”, Oradea, 1995.
2. *** *Dicționar biblic*, vol. 1, Editura Stephanus, vol.1, București, 1995.
3. *** *Dicționar biblic*, vol. 3, Editura Stephanus, București, 1998.
4. *** *Dictionar Englez- Român, Român- Englez*, Editura
5. *** *Dictionarul Explicativ al Limbii Române*, Academia Română, Institutul de Lingvistica „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, 1998.
6. *** *Dictionar Francez- Român, Român- Francez*, Editura

7. ****Enciclopedia Bibliei*, Editura Logos, Cluj, 1996.
8. ****Vocabular de Teologie Biblică*, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, 2001.
9. A. Bailly, *Dictionnaire Grec-Francais*, Edition revue par L. Séchan et P. Chantraine, professeurs à la Faculté de Lettres de Paris, Hachette-Paris, 1950.
10. BRIA, Pr. Prof. Dr. Ion, *Dicționar de teologie ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
11. MIRCEA, Pr. Dr. Ioan, *Dicționar al Noului Testament*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.
12. MOLDOVEANU, Nicolae, *Dicționar biblic de nume proprii și cuvinte rare*, Editura Casa Școalelor, București, 1995.

V. STUDIES

1. *** *Învățătura de credință creștin ortodoxă*, București, 1992.
2. ****Teologia Dogmatică și Simbolică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1958.
3. ****Teologia Morală Ortodoxă*, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
4. ****Studii Biblice pentru școala duminicală*, vol.2, Societatea Misionară Română, 1987.
5. ****Studii Biblice pentru școala duminicală*, vol.3., Societatea Misionară Română, 1988.
6. *Texte Nedorite*, Editura Coral Sanivet, Bucuresti, 2002.
7. ABRUDAN Pr. Prof. Dr. Dumitru și Diac. Prof. Dr. Emilian Cornițescu, *Arheologie biblică–Pentru Facultățile de teologie*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
8. ANANIA, IPS Bartolomeu Valeriu, *Pastorală de Paști*, Cluj-Napoca, 2006.
9. ANDRONI, Protos Dr.Vartolomeu, *Starea originară a protopărinților în cele trei mari confesiuni crestine*, în *Ortodoxia*, anul 1996, nr 1-2.
10. ANDRUSTOS, Hristu, *Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene*, trad. de Pr. Prof. D. Staniloae, Sibiu, 1930.
11. IDEM, *Simbolica*, trad. de Patriarhul Justin, Editura Mitropoliei Olteniei, 1955.
12. ARION, Doctorand Leon Gh., *Unitatea și universalitatea Bisericii după Epistolele Pauline*, în *Studii Teologice*, an 1967, nr. 1-2.

13. BARRETT, CK., *A. Commentary on the First Epistle to the Corinthians*, London, 1992.
14. BĂLAN, Arhimandrit Ioanichie, *Patericul românesc*, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2005.
15. BELU, Pr. Prof. D., *Împărăția lui Dumnezeu și Biserica*, în *Studii Teologice*, anul 1956, nr. 9-10.
16. BERDIAEV, Nikolai, *Sensul creației*, Editura Humanitas, 1992.
17. BIELAWSKI, Maciej, *Părintele Dumitru Stăniloae, o viziune filocalică despre lume*, trad. și cuv. Înainte diac Ioan I. Ica jr., Editura Deisis, Sibiu, 1998.
18. BRIA, Pr. Prof. Ion, *Teologie Dogmatica si Ecumenica*, Editura Universității "Lucian Blaga" Sibiu, 1997.
19. IDEM, *Credința pe care o mărturisim*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.
20. IDEM, *Iisus Hristos*, Editura Enciclopedică, București, 1992.
21. IDEM, *Sensul activ al speranței creștine*, în *Ortodoxia*, anul 1969, nr. 3.
22. IDEM, *Sensul activ al iubirii creștine*, în *Ortodoxia*, anul 1970, nr. 1.
23. BRIA, Magistrand Vasile I., *Imnul dragostei în omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur*, în *Studii Teologice*, anul 1961, nr. 7-8.
24. BRUCE, F. F., *Paul apostle of the heartset free*, Wm. B. Eerdmans Publishing Co. Grand Rapids.
25. BUDE, Ioan, *Viață și moarte în Hristos. Epistola a II-a către Corinteni 5, 1-10*, în „Mitropolia Banatului”, anul 1988, nr.1.
26. BUCEVSCHI, Diac. Prof. Orest, *O datorie izvorâtă din porunca iubirii creștine*, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 1957.
27. BUCHIU, Pr. Prof. Dr. Ștefan, *Aspecte antropologice în apologetica ortodoxă*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Teologia Orthodoxă*, Anul 1999, nr. 1-2.
28. IDEM, *Crucea și Învierea lui Hristos*, în *Ortodoxia*, anul 1983, nr. 2.
29. BULGAKOV, Serghei, *Lumina neînserată*, trad. de Elena Drăgușin, Editura Anastasia.
30. BUZESCU, Pr. Prof. N., *Hristologia lui Origen*, în *Studii Teologice*, anul 1984, nr. 3-4.
31. CAMPATELLI, Maria, *Botezul. În fiecare zi la izvoarele vieții noi*, trad. de Sora Elizabeta Balint, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2008.

32. CHIȚESCU, Nicolae, *Aspecte ale concepției creștine despre muncă*, în Mitropolia Moldovei și Sucevei, anul 1959, nr. 7-8.
33. CITIRIGĂ, Pr. Dr. Vasile, *Antropologia hristologică în teologia ortodoxă*, vol. II, Editura Ex Ponto, Constanța, 2003.
34. CIULEI, Pr. Dr. Marin D., *Antropologie patristica*, Editura Sirona, 1999.
35. CLEMENT, Olivier, *Trupul morții și al slavei*, trad. de Sora Eugenia Vlad, Editura Christiana, București, 1996.
36. CORBU, Ieromonah Agapie, *Pneumatologie și antropologie ascetică după Sfântul Evanghelist Ioan*, în Analele Universității „Aurel Vlaicu”, seria „Teologie”, fascicula „Teologie și Științe umaniste”, Arad, 2000.
37. CORNITESCU, Pr. Prof. C., *Judecata particulară*, în Îndrumări Misionare, București, 1986.
38. CONZELMANN, Hans, *A Commentary of the First Epistle to the Corinthians*, translated by James W. Leitch, Fortress Press, Philadelphia, 1975.
39. COSTA DE BEAUREGARD, M., *Mică dogmatică vorbită. Dialoguri la Cernica*, trad. Maria-Cornelia Oros, Editura Deisis, Sibiu, 1995.
40. CRAINIC, Nichifor, *Sfințenia împlinirea infinită a umanului*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993.
41. CROUZEL, Henri, *Origen*, trad. de Cristian Pop, Editura Deisis, 1999.
42. DALOZ, Luciano, *Le travail chez les Peres Antiohien*, Paris, 1959.
43. DELLING, Gerhard, *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, Band I, Stuttgart-Berlin-Köln, 1990.
44. EARLE, Cairns E., *Creștinismul de-a lungul secolelor*, Societatea Misionară Română, preluat din BEE Internațional, Dalas TN, 1992.
45. EDUARD DES PLACES, *Syngeneia. Parent de l'Homme avec Dieu d'Homere a la patristique*, Paris, 1964.
46. ERNST, Aebi, *Scurtă introducere biblică*, Editura Lumina Lumii.
47. EVDOKIMOV, Paul, *Taina iubirii*, trad. de Gabriela Moldoveanu, Editura Christiana, București, 1999.
48. IDEM, *Femeia și mântuirea lumii*, trad. Gabriela Moldoveanu, Editura Christiana, București, 1995.
49. IDEM, *Ortodoxia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.

50. FUCHS Emil, *Christliche und marxistische Ethik (Etica creștinismului și marxismului)*, Zweiter Teil, Leipzig, 1959.
51. GALERIU, Pr. Dr. Constantin, *Jertfă și răscumpărare*, Editura Harisma, 1991.
52. IDEM, *Pronie, har si libertate după Teofan, fostul episcop de Vladimir*, în Ortodoxia, anul 1959, nr. 3.
53. GOODING, David, *Credincioși Adevărului*, vol.1, Editura Logos, Cluj, 1995.
54. GORDON, Pr. Prof. Dr. Vasile, *Rugăciunile pentru cei morți în expunere catehetică*, în Glasul Bisericii, anul 1994, nr. 1-2.
55. GUTHRIE Donald, *New Testament Introduction*, Inter Varsity Press, London, 1975.
56. IDEM, *Credincioși Adevărului*, vol.2, Editura Logos, Cluj, 1995.
57. HALLEY, Henri H., *Door of Hope*, 1983.
58. HENRY`S, Matthew, *Commentary on the whole Bible in one volume*, Broad Oak Edition, 1960.
59. HODGE, Charles, *An Exposition of the First Epistle to the Corinthians*, Michigan, 1965.
60. ICĂ, Ioan I. jr, *Persoană sau/și ontologie în gândirea ortodoxă contemporană*, în Persoana și Comuniune: Prinos de Cinstire Preotului Profesor Academician Dumitru Stăniloae (1903-1993), Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Sibiu, 1993.
61. IONAȘCU, Ierom Juvenalie, *Hristos – Jertfa Pascală*, în Iisus Biruitorul, anul 1999, nr. 17.
62. IRINEU SLĂTINEANUL, PS Prof. Dr., *Vindecarea omului de păcat și suferință și îndumnezeirea omului*, în Mitropolia Olteniei, anul 2003, nr. 5-8.
63. IDEM, *Iisus Hristos sau Logosul înomenit*, Editura România creștină, București, 1998.
64. JEREMIAS, Joachim, *The Eucharistic Words of Jesus*, Augsburg Fortress Publishing, 1977.
65. KALOMIROS, Alexandros, *Sfinții Părinți despre originile și destinul omului și cosmosului*, Editura Deisis, Sibiu, 1998.
66. LOSSKY Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, Editura Bonifaciu, București, 1998.
67. IDEM, *Introducere în Teologia Ortodoxă*, Editura Apologeticum, 2006.
68. LUCA AL CRIMEII, Sfântul, *Duh Suflet Trup*, Editura Sophia, București.
69. MARCU, Pr. Prof. Grigore, „*Omul cel nou*”, în concepția antropologică a Sfântului Apostol Pavel, în „Studii Teologice”, anul III (1951), nr. 7-8.

70. IDEM, *Antropologia Paulină*, Sibiu, 1949.
71. IDEM, *Sfântul Apostol Pavel despre modelul de viață creștină*, în *Studii Teologice*, anul 1957, nr. 1-2.
72. MIHOC, Pr. Prof. Dr. Vasile, *Comuniunea credincioșilor cu Hristos și întreolaltă prin Sfânta Euharistie după I Corinteni 10, 14-22*, în *Persoană și comuniune*, Prinos de cinstire Preotului Profesor Academician Dumitru Stăniloae (1903-1993), Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Sibiu, 1993.
73. MLADIN, Mitropolit Nicolae, Prof. Diac. Orest Bucevschi; Prof. Dr. Constantin Pavel, Prof. Diac. Ioan Zăgrean, *Teologia Morală Ortodoxă pt. Institutele teologice*, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
74. MOISESCU, Prof. Iustin, *Activitatea Sfântului Apostol Pavel în Atena*, Iași, 1946.
75. MOLDOVAN, Pr. Conf. Ilie, *Natura și harul în gândirea teologică a Sfântului Vasile cel Mare*, în *Ortodoxia*, anul XXXI (1979), nr. 1.
76. MOLDOVEANU, Nicolae, *Hristos Lucrarea*, vol. 2, Editura Comorile Harului, Deva, 1996.
77. MOȘOIU, Nicolae, *Taina prezenței lui Dumnezeu în viața umană. Viziunea creatoare a Părintelui Stăniloae*, Editura Paralela 45, 2002.
78. MUNTEANU Liviu G., *Jertfa Mântuitorului Hristos în predica Sfântului Apostol Pavel*, în *Revista Renașterea*, Cluj, anul 1947, nr. 14-15.
79. NELLAS, Panayotis, *Omul animal îndumnezeit*, trad. de Ioan Ica Jr., Editura Deisis, Sibiu, 2002.
80. NEGOIȚĂ, Pr. Lector Al., *Ideile umanitare ale creștinismului*, în *Studii Teologice*, anul 1951, nr. 3-4.
81. NICOLAESCU, Nicolae N., *Introducere în Epistola către Filipeni. Captivitatea Sf. Ap. Pavel în Efes (teză de doctorat)*, București, 1942.
82. IDEM, *Actualitatea Epistolei I-a către Corinteni, a Sfântului Apostol Pavel*, în *Studii Teologice*, anul 1951, nr. 3-4.
83. OLARIU, Dr. Iosif, *Epistolele Sf. Apostol Pavel către Romani, Corinteni, Galateni și Efeseni*, Caransebeș, 1910.
84. PAPADOPOULOS, Stelianos, *Monahismul: munte greu de urcat*, trad. Pr. Cornel Toma, Editura Sophia, București, 2004.
85. IDEM, *Teologie și limbaj*, trad. de Pr. Dr. Ilie Frăcea, în *Revista Teologică*, anul 1999, nr. 4.

86. PETRARU, Pr. Prof. Gheorghe, *Euharistia – Taina Unității Bisericii și a mântuirii în Hristos*, în Mitropolia Moldovei și Sucevei, anul 1983, nr. 10-12.
87. PIETREANU, Magistrand Victoria, *Virtute și păcat în concepția Sfântului Apostol Pavel*, în Studii Teologice, anul 1957, nr. 9-10.
88. PLEȘU, Andrei, *Despre Îngeri*, Editura Humanitas, București, 2007.
89. POP, P.S. Dr. Irineu Bistrițeanul, *Cu Hristos pe calea vieții*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2006.
90. POPOVICI, Arhim. Iustin, *Omul și Dumnezeu- Om*, Editura Deisis, Sibiu, 1998.
91. PREOTESCU, Marin, *Răscumpărarea după Apostolul Pavel*, Tipografia Curtii Regale, București, 1907.
92. RADU, Pr. Prof. Dumitru, *Caracterul eclesiologic al Sfintelor Taine și problema intercomuniunii*, (teza de doctorat), în Ortodoxia, anul 1978, nr. 1-2.
93. IDEM, *Îndrumări misionare*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
94. IDEM, *Starea paradisiaca a omului în cele trei mari confesiuni*, în Ortodoxia, anul 1956, nr. 3.
95. RIVIERE, J., *Pêche originel*, în Dictionnaire Pratique des Connaissances Religieuses, IV, Paris, 1927.
96. ROMANO, Eugenia Safta, *Arhetipuri Juridice în Biblie*, Editura Polirom, Iași, 1997.
97. ROSE, Ieromonah Serafim, *Un singur trup, amândoi o singură ființă*, Editura Sofia, București, 1997.
98. ROVENȚA, Pr. Dr. Haralambie, *Epistola către Coloseni*, Editura Cărților Bisericești, 1946.
99. SCHMEMANN, Alexandre, *Euharistia – Taina Împărăției*, trad. de Pr. Boris Răduleanu, Editura Anastasia, București, 1993.
100. SCHWEIZER, E., *Sarx*, Editura Grande lessico del Nuovo Testamento, Paideia, Brescia, 1977.
101. SIMON, Marcel, *Primii Creștini*, București, Editura Polimark, 1993.
102. SEZONOV, Dr. Luca, *Apostolul Pavel*, Societatea Misionară Română, SUA, 1993.
103. ŠPIDLÍK, T., *Spiritualitatea Răsăritului Creștin*, vol. IV, Editura Deisis, 2002.
104. SPIRU, Ioan, *Sfântul Apostol Pavel și adevărurile evanghelice cuprinse în epistolele sale*, în Altarul Banatului, anul 1993, nr. 7-9.
105. STAN, Dr. George, *Teologie și bioetică*, Editura Biserica Ortodoxă, Alexandria, 2001.

- 106.STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Comunitate prin iubire*, în „Ortodoxia”, XV (1963), nr.1.
- 107.IDEM, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 1987.
- 108.IDEM, *Condițiile mântuirii*, în Studii Teologice, anul 1951, nr. 5-6.
- 109.IDEM, *Din Istoria isihasmului în Ortodoxia română*, nota 1, Editura Scripta, București, 1992.
- 110.IDEM, *Dumnezeiasca Euharistie în cele trei confesiuni*, în Ortodoxia, anul 1953, nr. 1.
- 111.IDEM, *Elemente de antropologie ortodoxă*, Bucuresti, 1946.
- 112.IDEM, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Editura Omniscop, Craiova, 1993.
- 113.IDEM, *În problema intercomuniunii*, în Ortodoxia, anul 1971, nr. 4.
- 114.IDEM, *Jertfa lui Hristos și spiritualizarea noastră prin împărtășirea de ea în Sfânta Liturghie*, în Ortodoxia, anul 1983, nr. 1.
- 115.IDEM, *Legătura între Euharistie și iubirea creștină*, în Studii Teologice, anul 1965, nr. 1-2.
- 116.IDEM, *Maica Domnului în prologul Evangheliei de la Luca*, în Ortodoxia, anul 1980, nr. 3.
- 117.IDEM, *Mărturisirea păcatelor și pocăința în trecutul Bisericii*, în BOR, anul 1955, nr. 3-4.
- 118.IDEM, *Mica dogmatică vorbită: dialoguri la Cernica*, trad. Maria-Cornelia Ica jr., Editia a treia, Editura Deisis, Sibiu, 2007.
- 119.IDEM, *Natura si har în Teologia Bizantină*, în Ortodoxia, anul 1974, nr.3.
- 120.IDEM, *Note la Sfântul Chiril al Alexandriei, “Glafire”*, în PSB vol.39, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, București, 1992.
- 121.IDEM, *Spiritualitatea ortodoxă. Acestica și mistica*, București, 1992.
- 122.IDEM, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, II și III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1978 și 1997.
- 123.IDEM, *Teologia Euharistiei*, în Ortodoxia, anul 1969, nr. 3.
- 124.IDEM, *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama*, Editura Scripta, București, 1993.
- 125.TENNEY, Merrill C., *Studiu al Noului Testament*, Wm B Eerdmans Publishing Co, tradus în 1986.
- 126.TEȘU, Pr. Ioan C., *Omul Taină Teologică*, Editura Christiana, Bucuresti, 2002.

- 127.TOFANĂ, Pr. Prof. Dr. Stelian, *Suspinul creației și slava fiilor lui Dumnezeu după Rom. 8, 19-23*, în vol. *Cosmosul între frumos și apocaliptic. Un recurs etic asupra ecologiei*, Alba-Iulia, 2007.
- 128.IDEM, *Euharistia în arătarea la Emaus. Repere exegetice și teologice (Lc. 24, 13-35)*, în volumul omagial *Grai maramureșan și mărturie ortodoxă*, Baia-Mare, 2001.
- 129.TOMA, Pr. Cornel, *Teologia Euharistiei la Alexander Schmemmann*, în *Almanah Bisericesc*, anul 1998, nr. 7-9.
- 130.TRANDAFIR, Prof. Dr. Sandru, *Viața și învățătura Apostolului Pavel*, Editura Cultului Penticostal-Biserica lui Dumnezeu Apostolică, București, 1977.
- 131.IDEM, *Biserica Creștină*, Editura Institutului Teologic Penticostal, București, 1995.
- 132.IDEM, *Evangelologie*, Editura Institutului Teologic Penticostal, București, 1994.
- 133.THUNBERG, Lars, *Omul și Cosmosul în viziunea Sfântului Maxim Mărturisorul*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999.
- 134.TURCU, Pr. Ioan, *Conceptul de „chip” și implicațiile lui soteriologice*, în *Ortodoxia*, 1959, nr. 3.
- 135.ȚUNEA, Ioachim, *Studiu exegetic asupra Epistolei către Galateni*, București, 1990.
- 136.ȚUȚEA, Petre, *Omul. Tratat de antropologie creștină*, Editura Timpul, Iasi, 2001.
- 137.VASILESCU, C., *Raportul dintre virtute și păcat după doctrina morală a Didahiei*, în *Studii Teologice*, anul 1962, nr.1-2.
- 138.VÂȘESLAVȚEV, B., *Însemnătatea inimii în religie*, în „*Revista Teologică*”, anul 1934, nr. 3-4.
- 139.VERZAN, Pr. Dr. Sabin, *Sfântul Apostol Pavel*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.
- 140.IDEM, *Epistola Sfântului Apostol Pavel către Tit- introducere, traducere, comentariu și teologie*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
- 141.VORNICESCU, Ierom. Magistr. Nestor, *Învățătura Sfântului Grigorie de Nyssa despre chip și asemănare*, în *Studii Teologice*, anul 1956, nr. 9-10.
- 142.WALVOORD, John F., Roy B. Zuck, *Comentariu al Noului Testament. O expunere a Scripturilor făcută de profesorii de la Seminarul Teologic din Dallas*, Arad, 2005.
- 143.YANNARAS, Christos, *Libertatea moralei*, trad. Mihai Cantuniari, Editura Anastasia, București, 2004.
- 144.ZEVINI, George, *Commentaire spirituel de l'Évangile de Jean*, vol. II, Paris, 1995.

145.ZIZIOULAS, Ioannis, *Creația ca Euharistie*, Traducere de Caliopie Papacioc,
Editura Bizantină, București, 1999.

146.IDEM, *Ființa eclezială*, Editura Bizantină, 1996.